

KÜRESELLEŞME, BÖLGESELLEŞME VE ULUSLARARASI SENDİKACILIK HAREKETİ

Aydınlık Dergisi, 21 Aralık 1997

Yıldırım Koç

Sermayenin ve üretimin uluslararasılaşmasında ulaşılan yeni düzey ve yeni uluslararası işbölümü, tek tek ülkelerdeki sendikacılık hareketini etkilediği kadar, uluslararası sendikacılık hareketinde de yeni arayışları gündeme getirdi.

Günümüzde en önemli uluslararası örgütlenme, 1949 yılında kurulan Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU). Bugün bu örgütün 137 ülke ve bölgede 195 üyesi var. ICFTU'nun üyeleri, ulusal sendikal merkezler. Bu üye örgütlerde örgütlü sendikal işçi sayısı ise 124 milyon. Ancak, Türkiye'de sendika üyeliğine ilişkin resmi rakamlar gerçek ödenti veren üye sayısının çok üstündeyken, ICFTU üyelikleri gerçek durumun biraz altındadır. Bu rakam, ödenti verilen üye sayılarına ilişkindir. Sendikaların genel eğilimi de, ödedikleri ödenti azaltmak için, üye sayılarını gerçeğe olduğundan düşük göstermektir.

TÜRK-İŞ ve DİSK bu kuruluşun üyesidir. KESK ve HAK-İŞ, ICFTU'nun 17-19 Aralık 1997 günleri Brüksel'de yapılan Yönetim Kurulu toplantısında, bu örgütün üyeliğine kabul edildi.

ICTFU ile bağlantılı uluslararası işkolu federasyonları ise, çeşitli ülkelerde belirli işkollarındaki sendikaları biraraya getiriyor.

Sermayenin ulusötesi niteliğinin daha da ağır basması ve uluslararası yeni işbölümü ile birlikte, öncelikle uluslararası işkolu federasyonlarının ve bunlarla bağlantılı olarak da Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun önemi arttı. Bu örgütlerin büyük bir bölümünde sermayenin yeni saldırısına nasıl karşı konulacağı konusunda tartışmalar sürüyor. Ancak büyük bir bölümü hala Soğuk Savaş ve "Kapitalizmin Altın Çağı" alışkanlıklarını atabilmiş değil. Yine de bu alanda umutlu olabilmek için yeterli neden var.

Sermayenin ulusötesi niteliğinin güçlenmesine ulaşılan yeni düzey aynı zamanda bölgeselleşmeyi de beraberinde getiriyor. Bölgeselleşme süreci de uluslararası sendikacılık hareketini etkiliyor.

Bu konuda bizi en yakından ilgilendiren örgütlenme, Avrupa Sendikalar Konfederasyonu.

Avrupa Sendikalar Konfederasyonu'nun (ETUC) kurulduğu yıllarda Avrupa Ekonomik Topluluğu üye sayısı sınırlıydı. ETUC'un çalışmaları Avrupa Ekonomik Topluluğu'na endekslenmemişti. ETUC daha geniş bir perspektife sahipti. Zaman içinde ETUC üyesi sendikaların bulunduğu ülkeler ile Avrupa Birliği üyesi ülkeler iyice örtüştü. ETUC içinde Avrupa Birliği üyesi olmayan ve olma şansı bulunmayan ülkelerin sendikaları iyice azaldı. ETUC da gelirlerinin önemli bir bölümünü, halen oluşma sürecinde olan Avrupa Birleşik Devletleri'nin organı olan Avrupa Komisyonu'ndan almaya başladı. Bu gelişme sonucunda, ETUC'un çalışmalarında ağırlık noktası Avrupa Birliği'nin yasama sürecine kaydı. ETUC'un perspektifi iyice daraldı. ETUC, bir uluslararası sendikal örgütlenme olmaktan büyük ölçüde çıkıp, Avrupa Birliği'nin danışma organına dönüşme sürecine girdi.

DİSK ve TÜRK-İŞ bu örgütün üyesidir. KESK ve HAK-İŞ'in bu örgüte üyelikleri de 4-5 Aralık 1997 günleri yapılan Yönetim Kurulu toplantısında kabul edildi.

Bir de Avrupa Sendikalar Konfederasyonu üyesi Avrupa İşkolu Komiteleri veya Avrupa Federasyonları var. ETUC çeşitli ülkelerdeki ulusal sendikal merkezleri biraraya getirirken, Avrupa Federasyonları, belirli bir işkolundaki sendikaları örgütüyor. Avrupa Sendikalar

Konfederasyonu'nda gözlenen eğilim, Avrupa işkolu federasyonlarının çoğunda da gözleniyor. Avrupa işkolu federasyonları da sendikal perspektiflerini genellikle Avrupa Birliği'nin yasama süreciyle kısıtlıyorlar. Ayrıca, Avrupa Komisyonu (yani oluşmakta olan Avrupa Birleşik Devletleri'nin yürütme organıyla) yakın bir ilişki içindeler. Avrupa Komisyonu'ndan aldıkları fonlarla, Avrupa kaynaklı ulusötesi sermayenin Akdeniz ve Doğu ve Orta Avrupa bölgelerindeki politikasına uygun adımlar atıyorlar. Avrupa Komisyonu, Avrupa Birliği'nin arka bahçesini veya hinterlandını oluşturacak Akdeniz bölgesindeki sosyal etkisini artırma sürecinde Avrupa işkolu federasyonlarını etkili bir biçimde kullanıyor. Avrupa işkolu federasyonlarının büyük bir bölümünün faaliyetinde belirleyici olan anlayış, işçi sınıfının uluslararası işbirliği ve dayanışması değil, Avrupa kaynaklı ulusötesi sermayenin Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinde ve Avrupa Birliği'nin hinterlandını oluşturacak olan Akdeniz bölgesinde gerekli toplumsal koşulları oluşturma çabasıdır. Avrupa işkolu federasyonlarının, Avrupa Birliği'nin hinterlandını oluşturma programlanan Akdeniz bölgesindeki sendikalarla işbirliğinin büyük bir bölümünün ardında, uluslararası işçi dayanışması değil, Avrupa sermayesinin çıkarları yatmaktadır. Avrupa işkolu federasyonları, kendilerini Avrupa-Akdeniz işkolu federasyonlarına dönüştürerek, Akdeniz bölgesindeki sendikalarla birlikte örgütlenmeyi kabul ederlerse, sermayenin oyunu bozulur. Avrupa işkolu federasyonları, bugünkü niteliklerini korur, Avrupa Komisyonu'ndan aldıkları paralarla Akdeniz bölgesindeki ülkelerin sendikalarına "yardım" yaparlar ve yakın bir işbirliği içinde olduklarını ileri sürerlerse, Avrupa sermayesinin çizdiği çizgide ilerliyorlar demektir.